

УДК 82-94-055.2:355.01

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2026-217-14>**МІЖ ОБСТРІЛАМИ ТА РЯДКАМИ:
ЖІНОЧИЙ ДОСВІД ВІЙНИ У ЩОДЕННИКОВИХ ЗАПИСАХ****BETWEEN SHELLING AND WRITING:
WOMAN'S WAR EXPERIENCE IN PERSONAL DIARES****Герасименко Н. В.,***orcid.org/0000-0003-3095-9434*кандидат філологічних наук,
старший науковий співробітник*Відділу української літератури ХХ ст. та сучасного літературного процесу
Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України***Кулінська Я. І.,***orcid.org/0000-0002-8160-3203*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри мовної підготовки*Національного медичного університету імені О. О. Богомольця*

У статті комплексно досліджено наративи війни та поетику жіночих воєнних щоденників як специфічного різновиду сучасної еґо-літератури (на матеріалі видань Г. Горицької, В. Бурлакової, Л. Долик). Об'єктом наукового інтересу стали записи двох військовослужбовиць та цивільної авторки, у яких зафіксовано межовий досвід під час російсько-української війни. Дослідниці проаналізували зміст і форму нотаток крізь призму жанрових канонів, виокремивши сталі та новонабуті ознаки щоденника. Встановлено, що записи Г. Горицької та Л. Долик ґрунтуються на класичних вимогах жанру: щоденній фіксації подій у теперішньому часі, ефекті присутності, обов'язковому датуванні, хронологічному та лінійному викладі та нарації від першої особи. Тексти характеризуються правдивістю, щирістю й сповідальністю. Разом із тим спостерігаються певні відхилення від жанрового канону: у Г. Горицької авторська оповідь переплітається з монологіями інших героїв, у Л. Долик трапляються ретроспективні екскурси. За принципом ретроспективної нарації (нелінійного розгортання подій) створено щоденник В. Бурлакової: така інверсивна наративна стратегія допомагає деталізувати події. На думку дослідниць, ці елементи свідчать про гібридну природу та модернізацію сучасного щоденника. Особливу увагу приділено репрезентації війни у жіночих щоденниках: у Г. Горицької та В. Бурлакової вона постає не лише зовнішньою загрозою, а безпосереднім простором існування, оприявненим через макрорівень загальнодержавних новин та бойових спецоперацій; у щоденнику Л. Долик події «великої» історії і, зокрема, війна розкривається і увиразнюється через приватну «малу» історію родини. У висновках зазначено: щоденники Г. Горицької, В. Бурлакової, Л. Долик – це важливі еґо-документи, які успішно інтегрують приватний досвід у загальнонаціональний історичний контекст російсько-української війни.

Ключові слова: еґо-документ, ретроспекція, гібридна природа, інверсивна наративна стратегія, Галина Горицька, Валерія Бурлакова, Любов Долик.

The article provides a comprehensive study of war narratives and the poetics of women's war diaries as a specific variety of contemporary ego-literature, based on the works of H. Horytska, V. Burlakova, and L. Dolyk. The focus of this scholarly inquiry is the records of two female service members and one civilian author, capturing liminal experiences during the Russian-Ukrainian war. The researchers analyzed the content and form of these notes through the lens of genre canons, identifying both traditional and newly acquired characteristics of the diary. It was established

© Герасименко Н. В., Кулінська Я. І., 2026

Стаття поширюється
на умовах ліцензії
відкритого доступу (CC BY 4.0)

that the records of H. Horytska and L. Dolyk are grounded in classical genre requirements: daily documentation of events in the present tense, an effect of presence, mandatory dating, chronological and linear exposition, and first-person narration. These texts are characterized by authenticity, sincerity, and a confessional tone. At the same time, certain deviations from the genre canon are observed: in H. Horytska's work, the author's narration intertwines with the monologues of other characters, while L. Dolyk's diary includes retrospective excursions. V. Burlakova's diary is structured according to the principle of retrospective narration (nonlinear progression of events); such an inversive narrative strategy serves to provide a detailed account of events. According to the researchers, these elements indicate the hybrid nature and modernization of the contemporary diary. Special attention is paid to the representation of war in these women's diaries. In the works of H. Horytska and V. Burlakova, war appears not only as an external threat but as an immediate existential space, manifested through the macro-level of national news and combat operations. In contrast, in L. Dolyk's diary, the events of «Grand» history, and the war in particular, are revealed and emphasized through the private «small» history of the family. The conclusions state that the diaries of H. Horytska, V. Burlakova, and L. Dolyk are vital ego-documents that successfully integrate private experience into the national historical context of the Russian-Ukrainian war.

Key words: ego-document, retrospection, hybrid nature, inversive narrative strategy, Halyna Horytska, Valeriia Burlakova, Liubov Dolyk.

Постановка проблеми. У часи великих суспільних зламів та історичних потрясінь особливої актуальності й ваги набуває документалістика, зокрема, щоденники, мемуари, біографії та хроніки. Прагнення зафіксувати власний екстремальний досвід – полон, окупацію, перебування на фронті й життя в під щоденними обстрілами в тилу спонукає багатьох українців до рефлексії через письмо. Тож новітній літературний процес збагатився сотнями нових імен та видань, що документують події російсько-української війни.

У масиві сучасної воєнної прози – і художньої, і документальної – дедалі помітнішим стає сегмент жіночого письма, зокрема, щоденникового жанру. Про це свідчить поява таких знакових видань як «Приватний щоденник. Майдан. Війна...» (2015) Марії Матіос, «Життя P.S.» (2018) Валерії Бурлакової, «Лютий лютий 2022» (2022) Дар'ї Бурої та Євгенії Подобної, «Київська симфонія – 22» Ірен Роздобудько, «Війна: вогонь, вода і мідні труби. 2022 рік» Галини Горицької, «Нотатки на полях війни» (2022), «Псалми любові» (2025) Любові Долик, «Щоденник моєї війни» (2022), «Полон» Валерії «Нави» (2024) Суботіної та багато ін.

Разом із тим, попри появу сотень таких книжок упродовж 2014–2025 рр., жіночі воєнні щоденники досі перебувають на периферії академічної уваги. Літературознавці не виявляють до них системного інтересу, тож ці тексти нечасто стають об'єктами ґрунтовних наукових студій. Здебільшого вони згадуються фрагментарно – у межах загальних дискусій про еґо-документалістику або в стислих оглядах поточних видань літпроцесу.

Тож актуальність і доцільність нашого дослідження є цілком очевидними, а сама праця – вкрай важливою та своєчасною в контексті сучасного літературознавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження стануть праці вітчизняних та зарубіжних фахівців, присвячені генезі та типології щоденникового жанру. Зокрема за теоретичну основу для диференціації щоденника та суміжних форм документалістики беремо роботи Міхала Ґловінського [1] (теоретизація жанрових меж), Марії Голашевської [2] (естетико-філософський аспект еґо-текстів). Особливе значення для розуміння еволюції нелінійних наративів мають концепції Ганни Мережинської [3]. Лінгвостилістичні параметри та комунікативну природу щоденникового дискурсу розглядаємо через призму робіт Тетяни Радзівєвської [4], а жанрі модифікації та інтерпретаційні стратегії сучасної прози проаналізовано з урахуванням досліджень Тетяни Бовсунівської [5] та ін.

Окрім цього, беремо до уваги й сучасні фахові дослідження, передовсім фундаментальну працю Олександра Галича «Українська документалістика на зламі тисячоліть: специфіка, генеза, перспективи» [6], а також роботи «Мемуарно-автобіографічна проза ХХ століття: українська візія» Тетяни Черкашиної [7] та Катерини Танчин [8], присвячені мемуарно-автобіографічній прозі. У цих наукових доробках осмислено генезу документально письма та його

жанрову ієрархію. Характерною особливістю досліджень є заперечення щоденника як автономного жанру та зарахування його до основних різновидів мемуаристики (разом з біографією та автобіографією). Таке розуміння дає змогу простежити тяглість традиції, однак засвідчує потребу переосмислення статусу щоденника в контексті сучасної єго-літератури.

Окрему увагу в межах нашого дослідження приділено науковим розвідкам сучасних дослідниць – Марти Варикаші [9], Анни Ільків [10], Ірини Горячок [11], Орісі Грудки [12] та ін. У своїх наукових розробках вони пропонують новітні дефініції та класифікації щоденникового жанру, адаптовані до викликів сучасної літературної ситуації, акцентують на жанровій дифузії та детермінованості щоденника іншими медійними чи художніми явищами, як-от блогінг чи мережева література, розглядають загалом щоденник як відкриту структуру, що оперативно реагує на сьогодення.

Слід зауважити, що окремі аспекти проблематики, наративної структури та жанрової специфіки воєнного щоденного (зокрема, його жіночої репрезентації) уже ставали предметом і наших наукових студій [13; 14; 15].

Методологія цього дослідження зумовлена специфікою об'єкта аналізу. Зокрема, застосування історико-біографічного методу дає змогу простежити зв'язок між переламними суспільним подіями та індивідуальним екзистенційним досвідом авторок. Використання порівняльно-типологічного та зіставного аналізу є необхідним для виявлення кореляції між класичними канонами та новітніми трансформаціями щоденникового жанру.

У нашій роботі ми спиратимемося на визначення щоденника, запропоноване у «Літературознавчій енциклопедії», де жанр потрактований як «нотатки певного автора про події з життя, що викликали в нього сильне враження, спонукали до їх фіксування, переважно датовані, викладені від першої особи у хронологічній послідовності» [16, с. 592–593].

Війна досі триває, і літературний простір невпинно поповнюється новими єго-документами. Їхні автори – ті, хто побували в полоні, окупації, на фронті чи опинилися у воєнній реальності в тилу, – зафіксували межові стани та рефлексують над пережитою травмою. Це зумовлює гостру потребу в ґрунтовному науковому осмисленні сучасного воєнного щоденника та розширенні кола студій, присвячених трансформації цього жанру.

Метою нашого дослідження є комплексний аналіз воєнних щоденників Галини Горицької «Війна: вогонь, вода і мідні труби. 2022 рік» (2023), «Життя P.S.» Валерії Бурлакової та «Псалми Любові» (2025) Любові Долик. Дослідження спрямоване на виявлення жанрових особливостей щоденникових текстів та надання їм характеристики, а також на інтеграцію концепту «жіночого щоденника» в загальний контекст сучасних літературознавчих студій.

Виклад основного матеріалу. Щоденник «Війна: вогонь, вода і мідні труби. 2022 рік» Г. Горицької присвячений початку повномасштабного вторгнення росії в Україну. Нотатки охоплюють часовий проміжок від 24 лютого 2022 року до 1 березня 2022 року – етап стрімкої ескалації, коли війська рф проривалися до Києва. Саме ті дні, а точніше тиждень, й стали критичною межею, що розділила життя суспільства на «до» і «після»: мільйони евакуювалися за кордон чи в порівняно безпечні західні регіони («Ай-ай... мені так страшно. Я увесь день плачу й молюся...» [17, с. 5]), а тисячі інших – стали на захист України й Г. Горицька – серед них: «Подумки я брудно вилаялася. Я вже знала, що нікуди не поїду з Києва і буду його захищати. Десь там, посеред тієї черги на заправку, народжувалася нова я. Жорстка, можливо, навіть жорстока» [17, с. 16]. Вона увійшла в бойову групу Отто-Алекса Маринеско-Скорцені, що провадила на Київщині партизанську діяльність. Їй одночасно почала вести щоденник, записуючи події, аби не втратити їх із плином часу: «Людська пам'ять стирає з пам'яті неважливе. Хоча, в принципі, все стирає. І неважливе, і страхотливе, і неприємне... Тому я вирішила писати по гарячих слідах» [17, с. 19].

Оповідь авторки щоденника здебільшого зосереджена на бойових діях на Київщині та загалом по Україні; решта мікротем підпорядковані цій головній. За нотатками можна відстежити

основні події останнього тижня лютого: бої за Гостомель й загибель Героя України Валерія Чибінецьва (обороняв Донецький аеропорт і Авдіївку), часткову окупацію Київщини, військові операції групи Маринеско-Скорцени тощо. Окрему увагу приділено ситуації в самому Києві: прориву ворожих ДРГ у місто, формуванню загонів тероборони, патрулюванню вулиць, обстрілу «Епіцентру» на Оболоні та ін.

Г. Горицька веде щоденник сумлінно: нотатки з'являються постійно й розташовані у чіткій хронології. Кожен запис датований, а найважливіші події зафіксовані з точністю до дня й години. Цікавої трансформації зазнає нарративна структура: за законами щоденникового жанру оповідь має бути суто суб'єктивною й вестися від першої особи. Однак у тексті «Війна: вогонь, вода і мідні труби. 2022 рік» голос авторки переплітається з монологами інших героїв – Отто-Алекса та кількох інших військовослужбовців. Таке багатоголосся (поліфонія) розширює межі традиційного щоденника, оскільки додає подіям об'єктивності та об'ємності. Записи Г. Горицької – часто уривчасті, мозаїчні та різні за обсягом: окрім сюжетних розповідей про бойові операції (детальні описи) у них є чимало фрагментарних авторських рефлексій (часто поодинокі речення-думки ніби незавершені спалахи) щодо війни загалом: міркувань про невідповідність суспільства й армії до війни та роздумів про подальший її перебіг. Фіксує авторка й «незручні» моменти: скажімо, втечу військових з кордону замість бою, випадки «дружнього вогню» між бійцями ТРО та ЗСУ, а також непрофесійність командування (зокрема, історії про висадку на острів Зміїний). Вона наголошує на шкідливості тактики «заколювання» соціуму проханнями потерпіти ще два «тижні» чи розповідями про недолугого ворога замість підготовки до затяжної війни із сильним супротивником і правдиво нотує не лише події, а й власні страхи, сумніви та інші внутрішні переживання безпосередньо у миті їхньої появи. Оця дискретність її щоденникових записів створює відчуття рваного часу, де спокійні авторські роздуми раптово перериваються екшеном і своєю чергою викликає динамічне чергування ритму нарації: коливання між швидким і репортажним «зовнішнім» (обстріли чи розповідь про острів Зміїний) та уповільненим, філософським «внутрішнім» (страх, сумніви, неготовність суспільства усвідомити й сприйняти війну).

Щоденник В. Бурлакової «Життя P.S.» так само презентує воєнний досвід авторки, щоправда, він стосується першої фази російської агресії 2014–2022 (період АТО/ООС). Валерія, як і Г. Горицька, доброволець, яка боронила Україну на Донбасі. Та попри однаковий статус, війну авторки сприймають по-різному: для Горицької вона постає передовсім як динаміка дій та руху, як висока інтенсивність проживання моменту, де бойові операції тісно переплетені з ґрунтовним аналізом реальності «тут і зараз». Натомість для Бурлакової війна розгортається переважно у психологічному вимірі: у її щоденнику домінує занурення у внутрішній стан людини (зокрема, жінки) на війні, і всі події та рефлексії подані через цю призму. Відправною точкою для ведення щоденника стала загибель її коханого Анатолія Гаркавенка (позивний «Морячок»), який підірвався на міні під час виконання бойового завдання. Тож у записах Бурлакової відсутня детальна хроніка подій чи бойових операцій підрозділу, натомість увага зацентрована на емоційній складовій війни та її впливі на людську душу й долі. Авторка не апелює до реципієнтів, не нарікає, не шукає розуміння, співчуття чи підтримки: її щоденник – це сповідь. Лера чесно визнає, що сама обрала собі таку долю, бо пішовши добровільно на війну, тим самим погодилася на ризик смерті чи каліцтва; відверто описує трансформацію власного світогляду з абстрактного на особистісний, приміром, якщо раніше її уявлення про обов'язок боронити Батьківщину було загальним «хто як не я?», то нині війна набула екзистенційного сприйняття: «двохсоті» й «трьохсоті» перестали бути сухою статистикою, натомість стали полеглими побратимами, чийось чоловіками, батьками чи коханими; зазначає про поділ у суспільстві – на тих, хто щоденно декларує в соцмережах показний патріотизм, однак усіляко уникає служби в АТО, і на тих, хто добровольцями пішов на фронт і жертвовно віддав своє життя за Україну: є «люди, які ходять у кафе...» [18, с. 77], тоді, як у той самий час «...ми розморожуємо хліб на буржуйці» [18, с. 77].

Щоденник Бурлакової «Життя P.S.» так само має нетипову, гібридну структуру: це поєднання фронтних нотаток із листами до загиблого коханого. Окрім цього, усупереч одній з головних вимог щодо дотримання хронологічної послідовності викладу, авторка використовує принцип ретроспекції, тобто розгортає події у зворотному порядку: від фіналу (доправлення тіла загиблого коханого до його родини, знайомство з матір'ю «Морячка», поховання й досвід проживання втрати) через кульмінацію (загибель Анатолія через підриг на міні) до експозиції (знайомство, зав'язування стосунків, відмова від журналістської кар'єри на користь добровольчої служби). Така інверсивна нарративна стратегія допомагає деталізувати події, що передували трагедії й вичерпно розкрити образи героїв. Формування щоденникового тексту способом *post factum* є свідомим вибором авторки, оскільки це дає змогу їй пережити повторно й переосмислити свій досвід, відновити присутність коханого в художньому вимірі та полегшити таким чином травматичний шок від втрати.

Гібридна природа щоденника Бурлакової зумовлює і темпоритм нарації оповідачки, в котрій динамічність чергується зі статикою. Свій текст авторка створювала в екстремальних умовах: олівцем у блокноті, на телефоні чи ноутбучі в госпіталі. Це надає йому особливої пульсації, де лаконічні й різкі речення в нотатках чергуються з розлогими, емоційними роздумами, а оскільки авторка свідомо вибудовує оповідь за принципом ретроспективної циклічності, то ритм уповільнюється в миті рефлексій над болем і пришвидшується під час опису нейтральних тем, скажімо, повсякдення на шахті «Бутівка». Така амплітуда коливання від документального лаконічного викладу воєнних реалій та інтимним і майже ліричним зверненням до коханого підкреслює психологічну напругу та нелінійність сприйняття часу на війні, а також свідчить про посттравматичну рефлексію нараторки.

Щоденник «Псалми Любові» Л. Долик репрезентує унікальний досвід цивільної людини, жінки, яка 24 лютого 2022 року раптово опинилася в іншій, воєнній реальності. Її тексти поєднують глибокий аналіз суспільно-політичного життя (фіксує новини, аналізує перебіг воєнних дій, документує воєнні злочини окупантів, як-от знищення музею Г. Сковороди у Харкові та ін.) з детальним описом буденного життя. Авторка ретельно простежує трансформацію буття тилового міста під тиском екзистенційних викликів та деструктивний вплив війни на соціум, завважає на контрастах між фронтом та порівняно спокійним побутом львівської родини, що створює особливу етичну напругу й відчуття крихкості мирного життя. Велика загальноукраїнська історія (геополітичні зміни, новини з фронту, події у місті) у «Псалмах Любові» подається через призму «малої історії» родини. Щоденник виконує тут подвійну функцію – інтелектуального та духовного опору, це авторський спосіб зберегти раціональне сприйняття світу, не впасти у відчай й не опустити рук. Тому авторка однаково докладно фіксує як події суспільно-політичного сегменту, так і приватні моменти життя власної сім'ї: вимішування тіста й випікання пасок, працю на землі, мальовничі пейзажі за вікном, бесіди з внуками тощо. Це зумовлює й молитовно-медитативний ритм тексту, на відміну від рваної пульсації фронтних щоденників Г. Горицької та В. Бурлакової. Кожен запис Долик – постає ще однією перемогою над хаосом, тому її нарратив розгортається вивірено й розмірено, і це створює ефект стабільності у дестабілізованому світі. Окрім того, часті звертання до Бога та апеляція до жанру псалмів зумовлюють певну ритмічну повторюваність, а рефрени уповання на Бога, молитви та вдячності надають тексту ознак літургійності.

У своїх нотатках Л. Долик загалом дотримується канонів щоденникового жанру: фіксує подію щойно вона відбулася (тобто щойно «тут і зараз» у теперішньому часі), розташовує нотатки у хронологічній послідовності, але без попереднього планування, оповідь веде від першої особи, щиро й правдиво артикулюючи власні сумніви, страхи й неспокій. Разом із тим, у «Псалмах Любові» є поодинокі короткі ретроспективні вкраплення, переважно, це історії з життя родини, що стають для авторки додатковою емоційною підтримкою у часи воєнного лихоліття. І хоча такі ретроспективні екскурси порушує класичні щоденникові стандарти, саме вони свідчать про жанрову трансформацію щоденника.

Висновки. У часи суспільних змін документальні жанри стають особливо затребуваними. Тож не дивно, що за час російсько-української війни 2014–2025 рр. щоденник переживає період інтенсивної актуалізації. Для тисяч українців він став найзручнішим інструментом фіксації екстремального досвіду: від перебування на передовій чи в полоні до виживання в окупації чи в блокадних містах. Рефлексії цивільного населення в умовах воєнного стану інтерпретуються як межовий воєнний досвід, що за інтенсивністю переживань не поступається свідченням учасників бойових дій.

Жіночі щоденники привабливі для аналізу, по-перше, через те, що війну тут репрезентують авторки-військовички і пропонують альтернативну оптику війни, відмінну від традиційного «чоловічого» мілітарного канону (цим, до речі, розбивають гендерні стереотипи мілітарного дискурсу); по-друге, жінки частіше фокусуються не на стратегії боїв чи зброї, а на людині в епіцентрі війни: на її виживанні, збереженні людяності, етиці стосунків – це так зване свідчення зсередини, що дозволяє побачити «непарадний» бік збройних протистоянь.

Щоденник Г. Горицької «Війна: вогонь, вода та мідні труби. 2022 рік» та щоденник В. Бурлакової «Життя P.S.» репрезентують той вимір жіночого воєнного письма, де війна постає не лише зовнішньою загрозою, а безпосереднім простором існування. В обидвох виданнях засвідчено унікальну трансформацію – перехід від цивільної професії (Г. Горицька – письменниця, В. Бурлакова – журналістка) та життя до ролі активної учасниці бойових дій, і це докорінно змінює традиційну парадигму теми «жінка на війні»: нівелюються сексистські стереотипи сприйняття жінок-військовослужбиць, відсутній ефект «об’єктивації», коли жінка на фронті розглядалася б як інструмент задоволення сексуальних потреб чи специфічний «трофей», про що писала польська дослідниця Данута Домбровська. Сучасне українське суспільство демонструє якісне зміщення акцентів: воно фактично відмовилося від стигматизації жіночої участі у війні (як це було, приміром, у романі С. Алексієвич «Цинкові хлопчики»). Замість засудження з’являється визнання суб’єктності жінки-бійчині, чий досвід артикулюється не як прикре відхилення, а як свідомий вибір. Саме цей принципово новий рівень самоусвідомлення й стає смисловою домінантою жіночих воєнних щоденників Г. Горицької та В. Бурлакової. Зокрема, для Г. Горицької щоденник постає формою репортажної фіксації подій 2022 року крізь призму волонтерського та мілітарного досвіду, для В. Бурлакової – це інтимний діалог із загиблим коханим, де війна нерозривно переплітається із екзистенційною трагедією втрати. Попри відмінності в емоційних акцентах, обидва еґо-документи характеризуються дискретним «рваним» ритмом та особливою сповідальністю. Це засвідчує нову естетику жіночого воєнного щоденника – без пафосу, проте позначеного документальною точністю та психологізмом.

На протигагу динамічному ритму фронтних нотаток Г. Горицької та В. Бурлакової з їхнім утвердженням жіночої суб’єктності в мілітарному просторі, де слово стає переконливим документальним свідченням, «Псалми Любові» Л. Долик репрезентують іншу грань жіночого досвіду. Це рефлексія цивільної людини в тилу, яка проте перебуває під постійним тиском воєнної дійсності, що й формує її поведінку в новій реальності. Щоденник цієї авторки – етичний опір людини, яка через побутові ритуали й молитву оберігає внутрішній світ від руйнації, її наратив характеризується молитовно-медитативним темпоритмом та зосередженістю на «малій історії».

Таким чином щоденники Г. Горицької, В. Бурлакової та Л. Долик стають не лише хронікою воєнного часу, а й перетворюються на ефективну стратегію екзистенційного опору та виживання в часи воєнного лихоліття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Głowiński M. Powieść a dziennik intymny w tegoż : Prace wybrane. Kraków, 1997. T. 2 : Narracje literackie i nieliterackie, pp. 65–84.
2. Gołaszewska M. Poetyka factu : Szkic o pogranicza estetyki i teorii literatury. Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk ; Łódź : Zakład Narodowy imienia Ossolińskich ; Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1984. 68 s.

3. Мережинська Г. Деякі підсумки вивчення мемуарно-автобіографічної прози. *Радянське літературознавство*. 1986. № 10. С. 43–50.
4. Радзівська Т. Щоденник як різновид комунікативної діяльності. *Текст як засіб комунікації*. Київ : АН НАНУ, 1993. С. 145–178.
5. Бовсунівська Т. Теорія літературних жанрів. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2009. 519 с.
6. Галич О. Українська документалістика на зламі тисячоліть : специфіка, генеза, перспективи : монографія. Луганськ : Знання, 2001. 246 с.
7. Черкашина Т. Мемуарно-автобіографічна проза ХХ століття : українська візія : [монографія] / за наук. ред. О.А. Галича. Харків : Факт, 2014. 380 с.
8. Танчин К. Щоденник як форма самовираження письменника : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06. Тернопіль, 2005. 20 с.
9. Варикаша М. Література non-fiction : поміж фактом і фікцією. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2010. Вип. XXIII. Ч. 3. С. 28–39.
10. Ільків А. Жанр щоденника в українській літературі II половини ХХ – початку ХХІ століть : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. Івано-Франківськ, 2008. С. 5–125.
11. Горячок І. Жанр щоденника у польській літературі. [Ел. ресурс]. Режим доступу: http://elar.khmnmu.edu.ua/bitstream/123456789/134571/1/%D0%93%D0%BE%D1%80%D1%8F%D1%87%D0%BE%D0%BA_%D0%86_%D0%9A%D0%A0%D0%A4%D0%9F%D0%9F%D0%BC%D0%B7-21.pdf (дата звернення: 07.03.26).
12. Грудка О. Від напівпублічних щоденників до соціальних мереж : історія та трансформація персонального письма. *Культура України*. 2023. Вип. 80. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.080.04>
13. Герасименко Н., Кулінська Я. Біографічний нарратив у сучасному жіночому щоденнику. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика»*. 2025. Том 36 (75). № 3. С. 49–55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.3.2/08>
14. Герасименко Н., Кулінська Я. Жіночий воєнний щоденник : проблематика, жанрові особливості. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород, 2024. Вип. 33. Т. 2. С. 159–165. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.33.2.28>
15. Герасименко Н., Кулінська Я. Нонфікшн у сучасному жіночому щоденнику як ознака сьогодення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. Одеса, 2024. Випуск 66. С.187–191. DOI: <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.66.41>
16. Щоденник. *Літературознавча енциклопедія* : у двох томах / авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія». 2007. Т. 2. С. 592–593.
17. Горицька Г. Війна : вогонь, вода і мідні труби. 2022 рік. Харків : Фоліо, 2023. 318 с.
18. Бурлакова В. Життя Р.С. Київ : Видавництво «Софія –А», 2018. 207 с.
19. Долик Л. Псалми любові. Тернопіль : Джура, 2025. 352 с.

Дата першого надходження статті до видання: 27.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026